

adv mr
smart market research

Gemeente Houten: Onderzoek Kieskompas

Den Dolder, 26 januari 2011
Ir. Martine van Doornmalen
Rianne van Beek Msc.

Het auteursrecht op dit rapport berust bij ADV Market Research (ADV). De opdrachtgever mag deze uitgave alleen voor intern gebruik verveelvoudigen. Voor publicatie van (gedeelten van) dit rapport in de nieuwsmedia, vakliteratuur of andere uitgaven is toestemming van ADV nodig. Bovendien verzoeken wij de opdrachtgever om bij publicatie ADV als bron te vermelden.

Inhoud

- ◆ Samenvatting
- ◆ Achtergrond en doelstelling
- ◆ Processtatistieken
- ◆ Resultaten
- ◆ Bijlage: profiel respondenten

adv mr
smart market research

Samenvatting

Samenvatting (1)

Inleiding

De gemeente Houten heeft voor de gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart 2010 het Kieskompas beschikbaar gesteld. Het Kieskompas is een voor de gemeente Houten op maat gemaakte online stemhulp, waarmee de kiezer na het beantwoorden van een dertigtal stellingen en het bekijken van een aantal overzichten kan bepalen welke politieke partij het best bij hem of haar past.

Kieskompas door ruim een derde van kiezers gebruikt

Het Kieskompas is bekend bij ruim de helft (55%) van de panelleden. Twee derde van de panelleden, die bekend zijn met het Kieskompas, hebben hier ook daadwerkelijk gebruik van gemaakt. Dit betekent dat uiteindelijk 37% van alle panelleden het Kieskompas heeft gebruikt.

Het valt op dat ouderen (65+: 12%) in mindere mate gebruik hebben gemaakt van het Kieskompas. Jongeren gebruiken het Kieskompas daarentegen juist vaker dan gemiddeld (18-34: 43%). Ruim twee derde van de panelleden heeft zich voorafgaand aan de verkiezingen verdiept in de verkiezingsprogramma's door de lokale media te volgen (54%) en/of door verschillende verkiezingsprogramma's door te lezen (48%). Ouderen (55+) doen dit vaker dan gemiddeld. Voor de hand liggend is dat de voorkeur voor de verschillende informatiebronnen te maken heeft met de mate van internetgebruik door verschillende leeftijdsgroepen.

Minder lokaal gebruik Kieskompas door lagere bekendheid

Bij de landelijke verkiezingen op 9 juni 2010 geven meer panelleden aan gebruik te hebben gemaakt van één of meerdere online stemhulpen (63%) dan bij de gemeenteraadsverkiezingen op 3 maart 2010 (37%). Deze resultaten zijn tenminste voor een deel te wijten aan een lagere bekendheid met het lokale Kieskompas (55%).

Samenvatting (2)

Hier valt dus nog duidelijk iets te winnen. Zeker onder jongeren ligt het (potentiële) bereik relatief hoog (bekendheid lokaal: 51%, gebruik indien bekend: 85%, gebruik stemhulp landelijk: 82%). Hier ligt dus een kans om de betrokkenheid van jongeren bij de politiek verder te vergroten.

Opvallend is verder dat de meest gebruikte online stemhulp bij de landelijke verkiezingen de Stemwijzer is, onafhankelijk of men gebruik heeft gemaakt van het Kieskompas bij de gemeenteraadsverkiezingen.

Kieskompas voor meeste gebruikers duidelijk

Twee derde van de gebruikers van het Kieskompas geeft aan dat de stellingen duidelijk zijn en niet lastig zijn om in te vullen. De twee overzichten (“overeenkomsten eigen antwoorden met standpunten politieke partijen” en “politiek landschap”), die worden gebruikt bij het Kieskompas, zijn volgens de gebruikers goed bruikbaar. De plaatsing van de politieke voorkeur in het politieke landschap wordt daarbij wel iets minder gewaardeerd qua bruikbaarheid. Het advies was uiteindelijk volgens 84% van de gebruikers duidelijk.

Betrouwbaarheid voor kiezer lastig in te schatten, deel respondenten sceptisch

Of het stemadvies van het Kieskompas betrouwbaar is, vinden de gebruikers in de gemeente Houten lastig aan te geven. Een kleine meerderheid (54%) neemt een neutrale positie in wanneer hiernaar wordt gevraagd. Eén op de tien kiezers vindt het Kieskompas echter minder betrouwbaar. Sommigen missen stellingen over onderwerpen die zij belangrijk vinden. Anderen geven aan dat bij minieme wijzigingen van antwoorden, er soms een heel ander beeld naar voren komt. Een beeld dat vervolgens niet altijd herkenbaar is. Ook wordt door een enkeling opgemerkt dat het ontbreken van weegfactoren er toe kan leiden dat de uitkomst minder genuanceerd is, dan men zou wensen.

Samenvatting (3)

Indirecte en directe beïnvloeding van stemgedrag vindt daadwerkelijk plaats

Het blijkt dat men het Kieskompas vaak gebruikt als bevestiging voor een al gemaakte keuze. Deze constatering wordt ondersteund door het feit dat drie kwart van de gebruikers aangeeft dat het advies van het Kieskompas er niet toe heeft geleid op een andere partij te stemmen, dan men van tevoren van plan was.

Niet iedereen heeft de tijd om alle verkiezingsprogramma's te lezen. Gebruikers nemen met behulp van het Kieskompas op een makkelijk wijze snel informatie tot zich. Voor een deel van de respondenten is het Kieskompas ook een startpunt om van daaruit meer (gerichte) informatie te vergaren.

In het algemeen geeft één op de tien gebruikers aan dat het Kieskompas ertoe heeft bijgedragen dat men is gaan stemmen. 12% van de gebruikers geeft aan dat het stemadvies hun aan het twijfelen heeft gebracht. 6% geeft aan naar aanleiding van het advies uiteindelijk anders te hebben gestemd.

Kieskompas vervult behoefte

Het Kieskompas heeft bij twee derde (65%) van de gebruikers geholpen bij de keuze voor een politieke partij. Bijna alle gebruikers geven aan het Kieskompas een volgende keer weer te zullen gaan gebruiken (95%). Enkele uitspraken van respondenten in dit verband zijn:

“Door Kieskompas heb ik bepaald welke verkiezingsprogramma's ik ging lezen. Het is een gemakkelijke introductie op de partijen en het stemmen.”

“Je kunt nooit alle verkiezingsprogramma's lezen en het is dom om sommige partijen uit te sluiten omdat ze niet belangrijk lijken. Kieskompas helpt de partijen te positioneren.”

adv mr
smart market research

Achtergrond en doelstelling

Achtergrond en doelstelling

Achtergrond

De gemeente Houten heeft voor de gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart 2010 het Kieskompas beschikbaar gesteld. Het Kieskompas is een voor de gemeente Houten op maat gemaakte online stemhulp. Door het beantwoorden van een dertigtal stellingen kan de kiezer bepalen welke politieke partij het best bij hem of haar past. Na het beantwoorden van de dertig stellingen wordt de persoonlijke voorkeur van de kiezer gepositioneerd in een grafiek te midden van de politieke partijen in Houten. Daarnaast is het voor de kiezer mogelijk om een overzicht te bekijken waarin wordt weergegeven in hoeverre de eigen antwoorden overeenkomen met de verschillende partijstandpunten. Het was in 2010 de eerste keer dat de gemeente Houten het Kieskompas aanbood.

Doelstelling

Het doel van het onderzoek is tweeledig, namelijk vaststellen hoe de bewoners in de gemeente Houten het Kieskompas hebben ervaren en in welke mate het Kieskompas heeft bijgedragen aan een hogere opkomst.

adv mr
smart market research

Processtatistieken

Processtatistieken

Op 7 oktober zijn de leden van het Burgerpanel van de gemeente Houten uitgenodigd om mee te werken aan een onderzoek over het Kieskompas. De panelleden hebben tot 1 november de tijd gehad om de enquête in te vullen. Na een week is er een reminder verstuurd aan de panelleden. Uiteindelijk hebben 588 panelleden meegedaan aan het onderzoek (50% van het aantal uitgenodigde panelleden).

Start veldwerk	7 oktober
Einde veldwerk	1 november
Betrouwbaarheidsinterval	95%
Maximale foutmarge	4,0%

	Aantal	%
Respondenten uitgenodigd	1182	100%
Aantal complete enquêtes	588	50%

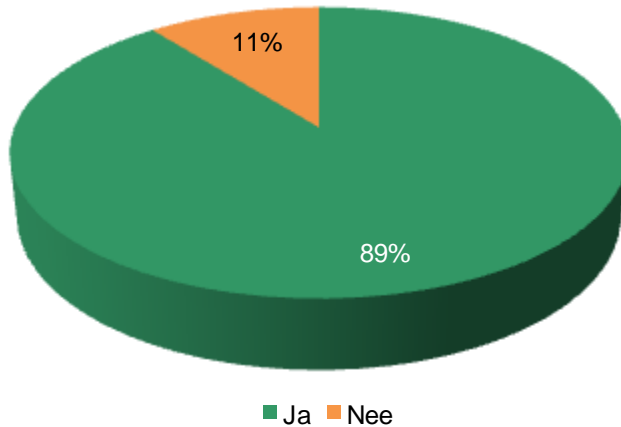

adv mr
smart market research

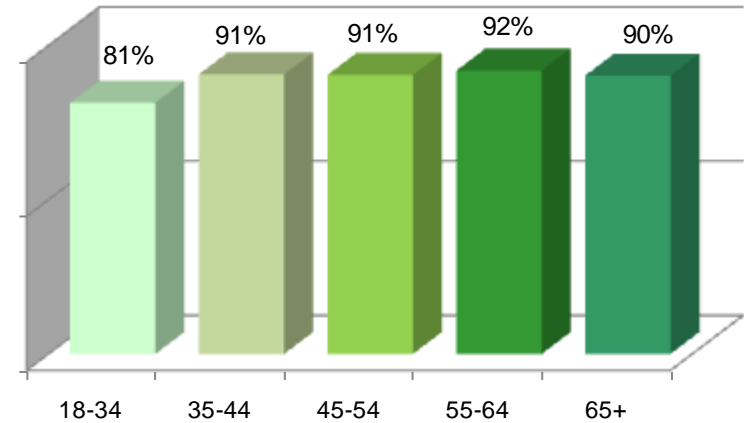
Resultaten

Negen op de tien panelleden hebben gestemd bij gemeenteraadsverkiezingen

Heeft u gestemd tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2010?
Basis= iedereen (n=588)

Heeft u gestemd tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2010?
Basis= iedereen (n=588)

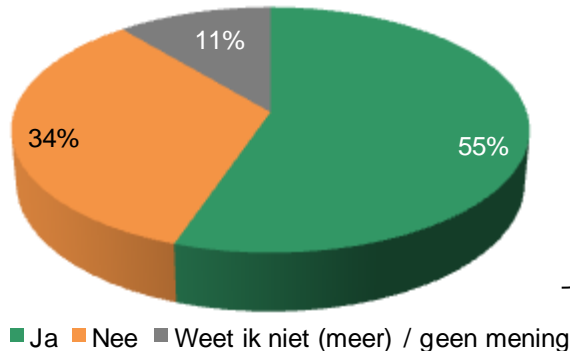
Negen op de tien panelleden hebben tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2010 gestemd*. Panelleden in de leeftijdscategorie 18 tot 34 jaar hebben minder vaak gestemd dan de panelleden die ouder zijn dan 35 jaar.

* De opkomst van de panelleden is hoger dan de werkelijke opkomst in Houten (59%). Dit kan verklaard worden door de hoge mate van betrokkenheid van de panelleden bij de gemeente Houten.

Helpt van panelleden bekend met Kieskompas

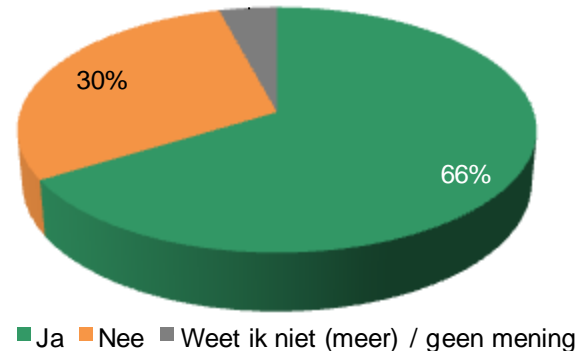
Was u hiervan op de hoogte?

Basis= iedereen (n=588)

Heeft u het Kieskompas voor Houten ingevuld voor de verkiezingen op 3 maart 2010?

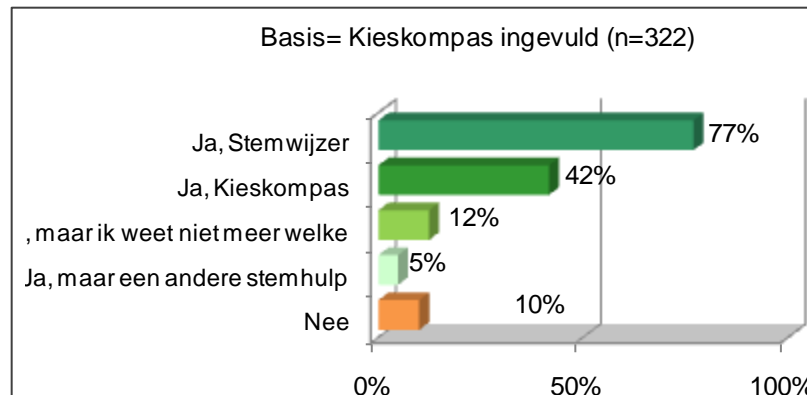
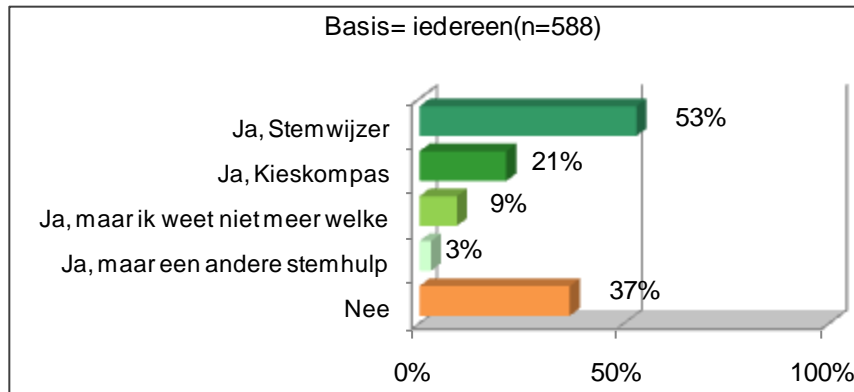
Basis= iedereen (n=322)

Voor de gemeenteraadsverkiezingen van afgelopen maart was een Kieskompas beschikbaar gesteld aan de inwoners van de gemeente Houten. 55% van de panelleden was op de hoogte van de aanwezigheid van het Kieskompas. Van de panelleden die bekend waren met het Kieskompas heeft twee derde ook daadwerkelijk gebruik gemaakt van het Kieskompas voor de verkiezingen in maart. Dit betekent dat 37% van alle panelleden het Kieskompas heeft gebruikt. De leeftijd is van invloed op het gebruik van het Kieskompas; hoe jonger men is, hoe vaker men gebruik heeft gemaakt van het Kieskompas. Het gebruik van het Kieskompas is hoog bij de panelleden tot 45 jaar (18-34: 43%; 35-44: 49%). Bij de groep van 18 tot 34 jaar is dit hoge gebruik van het Kieskompas extra opvallend. Deze groep heeft relatief vaak gebruik gemaakt van het Kieskompas, maar heeft het minst vaak gestemd (81%). Onder ouderen ligt het gebruik een stuk lager. Onder 65+'ers is dit zelfs maar 12%.

63% heeft bij landelijke verkiezingen gebruik gemaakt van een online stemhulp

Heeft u bij de landelijke verkiezingen afgelopen 9 juni (ook) gebruik gemaakt van een online stemhulp als het Kieskompas of de Stemwijzer?

63% van de panelleden van de gemeente Houten geeft aan bij de landelijke verkiezingen in juni gebruik te hebben gemaakt van één of meerdere online stemhulpen. De meest gebruikte stemhulp is Stemwijzer (53%), gevolgd door het Kieskompas (21%). Van de panelleden die bij de gemeenteraadsverkiezingen het Kieskompas hebben gebruikt, geeft zelfs 90% aan voor de landelijke verkiezingen één of meerdere online stemhulpen te hebben geraadpleegd. Het gebruik van het Kieskompas is bij deze panelleden wel hoger (42%) dan het gemiddelde (21%) maar toch is ook voor deze groep de Stemwijzer (77%) de meest gebruikte online stemhulp bij de landelijke verkiezingen. Net als bij de gemeenteraadsverkiezingen geldt bij de landelijke verkiezingen dat hoe jonger men is, hoe vaker men een online stemhulp heeft gebruikt.

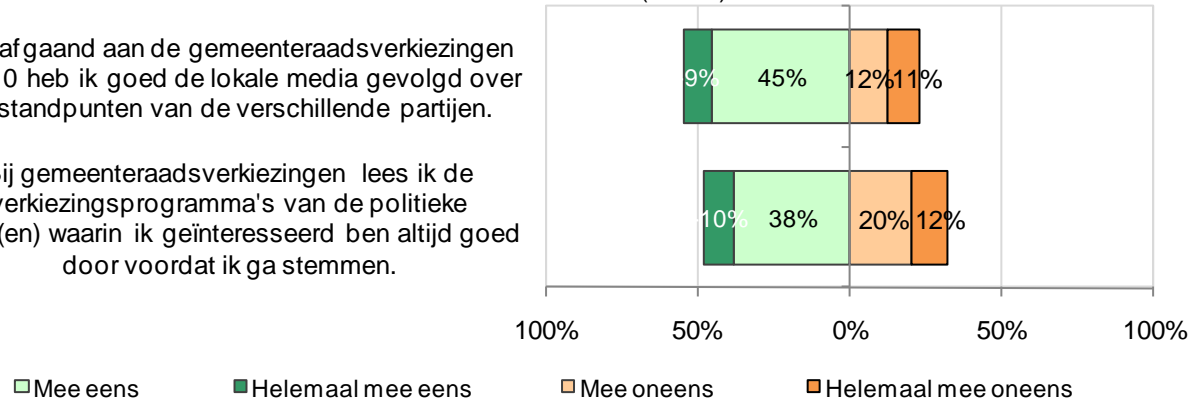
Ruim twee derde heeft zich verdiept in verkiezingsprogramma's via lokale media en het lezen van verkiezingsprogramma's

Kunt u voor elke onderstaande uitspraak aangeven in welke mate u het hier mee eens of oneens bent?

Basis= iedereen (n=588)

Voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen in 2010 heb ik goed de lokale media gevolgd over de standpunten van de verschillende partijen.

Bij gemeenteraadsverkiezingen lees ik de verkiezingsprogramma's van de politieke partij(en) waarin ik geïnteresseerd ben altijd goed door voordat ik ga stemmen.

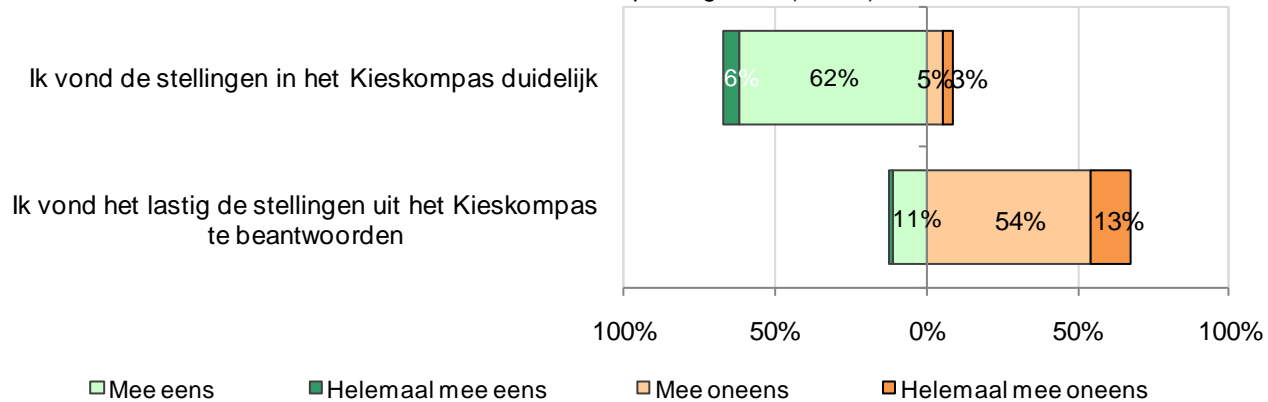

Ruim twee derde van de panelleden heeft zich voorafgaand aan de verkiezingen in de verkiezingsprogramma's van de verschillende partijen verdiept door de lokale media te volgen over de standpunten van de verschillende partijen (54%) en/of door de verschillende verkiezingsprogramma's door te lezen voordat men is gaan stemmen (48%). De leeftijd is van invloed op de mate waarin men zich op deze wijze heeft verdiept. Daar waar het gebruik van Kieskompas onder ouderen lager ligt, geven zij veelvuldiger aan de lokale media goed te volgen (55-64: 69%; 65+: 65%) en verkiezingsprogramma's goed door te lezen (65+: 67%).

Stellingen van het Kieskompas zijn duidelijk en niet lastig om in te vullen

Kunt u voor elke onderstaande uitspraak aangeven in welke mate u het hier mee eens of oneens bent?

Basis= Kieskompas ingevuld (n=203)

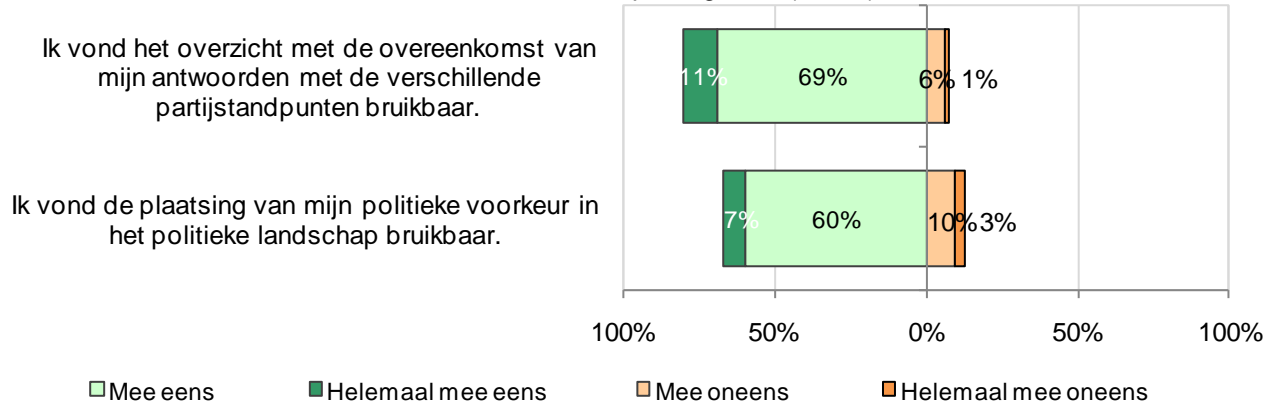

Twee derde van de panelleden, die het Kieskompas hebben ingevuld, geeft aan de stellingen duidelijk te vinden (68%). Een even grote groep panelleden geeft dan ook aan geen problemen te hebben ondervonden bij het beantwoorden van de stellingen (67%). Toch zijn niet alle panelleden het ermee eens dat de stellingen duidelijk zijn en niet lastig zijn om in te vullen. 8% geeft aan dat de stellingen onduidelijk waren. 13% vond het lastig om de stellingen te beantwoorden.

Overzichten zijn goed bruikbaar volgens de gebruikers van het Kieskompas

Kunt u voor elke onderstaande uitspraak aangeven in welke mate u het hier mee eens of oneens bent?

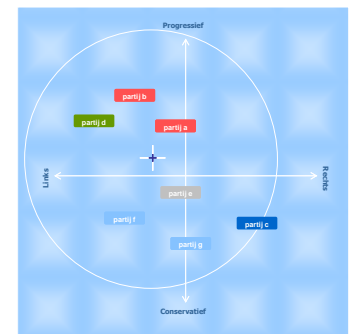
Basis= Kieskompas ingevuld (n=203)

Na het beantwoorden van de dertig stellingen was het voor de kiezer mogelijk om een overzicht te bekijken waarin wordt weergegeven in hoeverre de eigen antwoorden overeenkomen met de verschillende partijstandpunten. Ook wordt de persoonlijke voorkeur van de kiezer gepositioneerd in een grafiek te midden van de politieke partijen in Houten (het politieke landschap).

Partij	Overeenkomst
1 Partij a	75.0 %
2 Partij e	60.3 %
3 Partij d	59.5 %
4 Partij b	48.1 %
5 Partij c	33.9 %
6 Partij f	31.2 %
7 Partij g	20.4 %

Het overzicht waarin de overeenkomst van de antwoorden met de verschillende partijen wordt weergegeven is volgens 80% goed bruikbaar. 7% is het hier niet mee eens en vindt het niet goed bruikbaar.

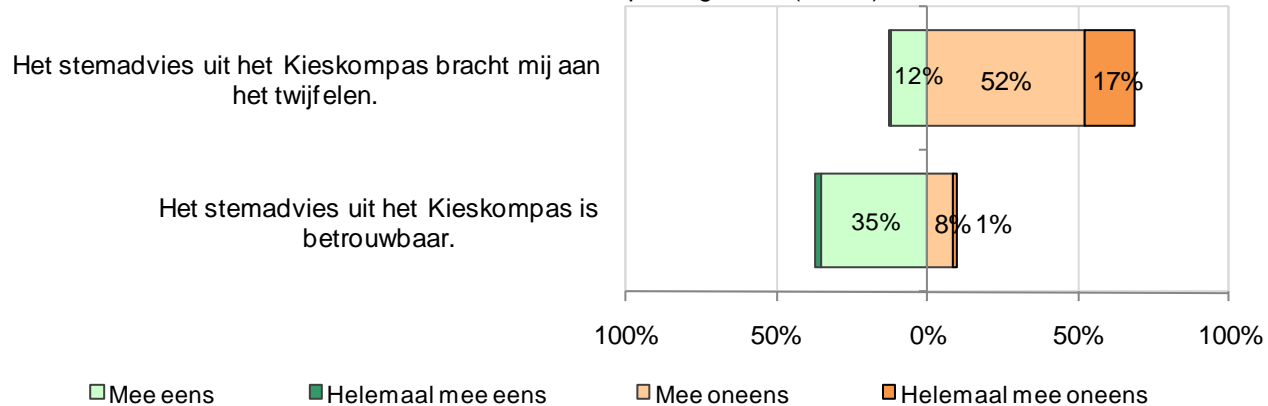

De plaatsing van de politieke voorkeur in het politieke landschap wordt iets minder gewaardeerd qua bruikbaarheid. Twee derde van de gebruikers van het Kieskompas vindt dit politieke landschap goed bruikbaar. 13% geeft aan dit politieke landschap niet bruikbaar te vinden.

Stemadvies brengt meeste gebruikers niet aan het twijfelen

Kunt u voor elke onderstaande uitspraak aangeven in welke mate u het hier mee eens of oneens bent?

Basis= Kieskompas ingevuld (n=203)

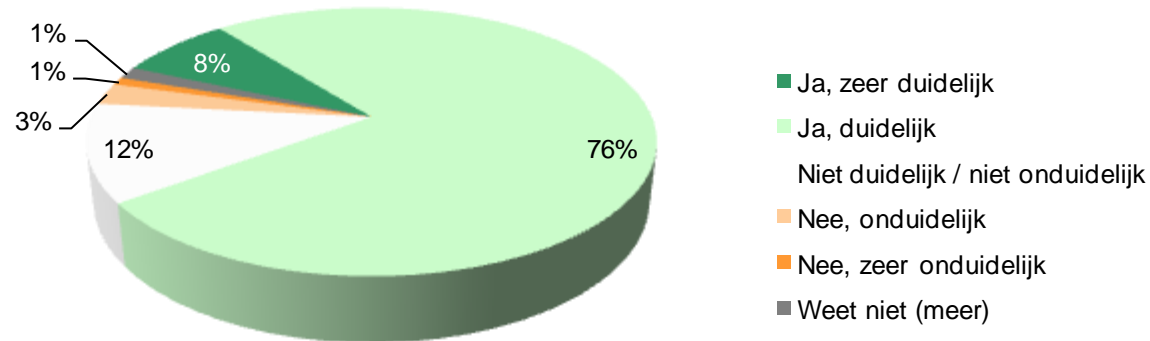

Het stemadvies heeft zeven op de tien gebruikers niet aan het twijfelen gebracht. 12% geeft aan dat het stemadvies juist wel tot twijfel heeft geleid. Of het stemadvies van het Kieskompas betrouwbaar is, vinden de gebruikers in de gemeente Houten lastig aan te geven. 54% antwoordt neutraal of heeft geen mening over deze stelling over de betrouwbaarheid van het Kieskompas. 37% geeft aan het stemadvies wel degelijk betrouwbaar te vinden, tegenover 9% die het stemadvies onbetrouwbaar vindt.

Stemadvies van het Kieskompas was duidelijk

Vond u het stemadvies dat u kreeg uit het Kieskompas duidelijk?

Basis= Kieskompas ingevuld (n=203)

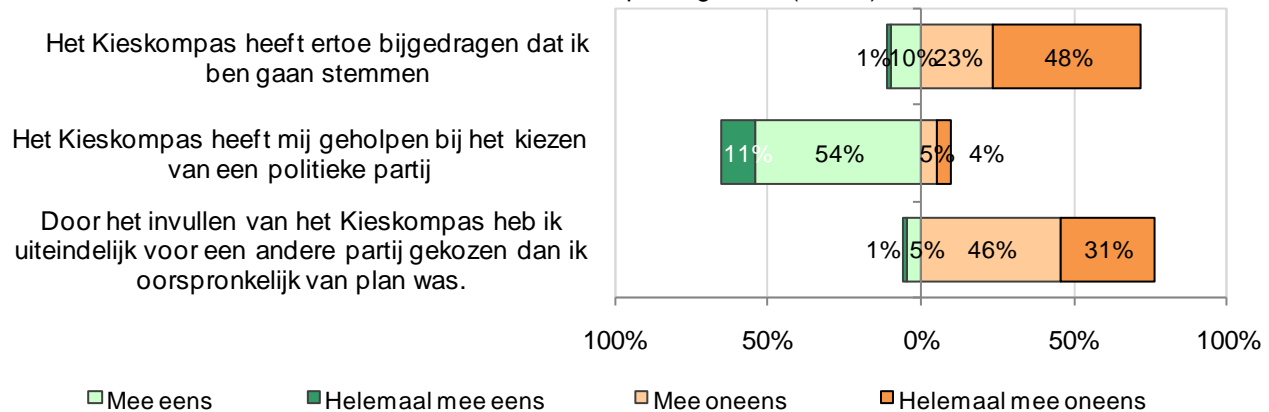

84% van de gebruikers van het Kieskompas geeft aan het stemadvies (zeer) duidelijk te vinden. 4% geeft aan het stemadvies juist (zeer) onduidelijk te vinden. Eén van de redenen hiervoor, die uit de toelichtingen naar voren komt, is dat men het advies dat men kreeg niet geloofde. Daarnaast wordt door deze enkele panelleden commentaar gegeven op de stellingen. De stellingen zouden suggestief zijn en gericht op één partij.

Het Kieskompas heeft geholpen bij het kiezen van een politieke partij

Kunt u voor elke onderstaande uitspraak aangeven in welke mate u het hier mee eens of oneens bent?

Basis= Kieskompas ingevuld (n=203)

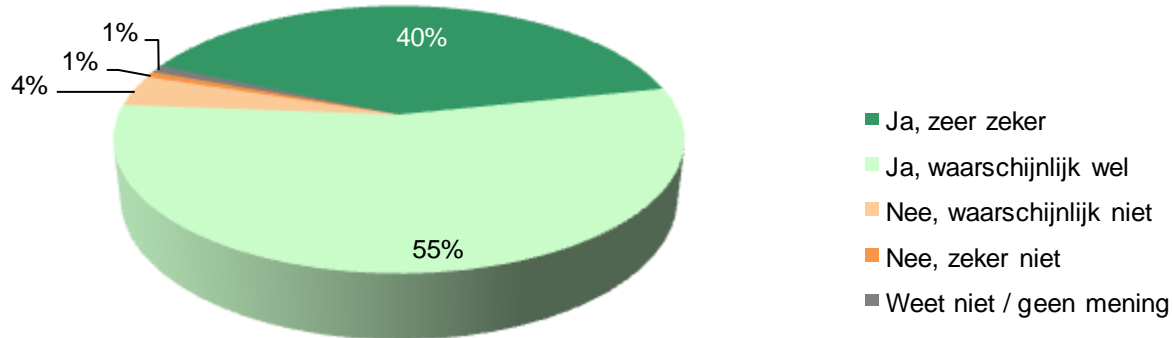

Zeven op de tien panelleden, die het Kieskompas hebben gebruikt, geven aan dat het Kieskompas er niet toe heeft bijgedragen om daadwerkelijk te gaan stemmen. Voor 11% was dit wel het geval. Zij geven aan, mede door het gebruik van het Kieskompas, te zijn gaan stemmen. Het Kieskompas heeft bij twee derde van de gebruikers geholpen bij de keuze voor een politieke partij (65%). 6% heeft uiteindelijk voor een andere partij gekozen dan men van plan was. Bij drie kwart van de gebruikers heeft het advies van het Kieskompas er niet toe geleid om op een andere partij te stemmen, dan men van tevoren van plan was. Dat het Kieskompas wel heeft geholpen bij de keuze, maar niet veelvuldig heeft geleid tot het kiezen van een andere partij, kan erop wijzen dat het Kieskompas vooral wordt gebruikt om de keuze voor een bepaalde partij te bevestigen.

Kieskompas wordt bij volgende verkiezingen weer gebruikt

Maakt u bij de volgende gemeenteraadsverkiezingen weer gebruik van het Kieskompas?

Basis= Kieskompas ingevuld (n=203)

95% van de panelleden, die het Kieskompas hebben gebruikt, is van plan om bij de volgende gemeenteraadsverkiezingen weer gebruik te gaan maken van het Kieskompas. Uit de toelichtingen komt naar voren waarom deze panelleden van plan zijn om het Kieskompas een volgende keer weer te gaan gebruiken. Hier komt onder andere naar voren dat men het Kieskompas vooral gaat gebruiken als bevestiging voor een al gemaakte keuze. Ook geven een aantal panelleden aan dat ze het Kieskompas nodig hebben om een keuze te maken. Sommige panelleden zullen het Kieskompas weer uit nieuwsgierigheid gaan invullen. Voor een aantal panelleden is het een startpunt om vervolgens meer informatie te gaan lezen. Niet iedereen heeft tijd om alle verkiezingsprogramma's te lezen en men vindt het prettig om met behulp van het Kieskompas gemakkelijk informatie tot zich te nemen. Men kan de standpunten van partijen vergelijken en kijken hoe men daar zelf tegenover staat. 5% is niet van plan om de volgende keer het Kieskompas te gebruiken. Redenen die men daarvoor aangeeft zijn o.a. dat men heel goed zelf een keuze kan maken of dat men stellingen/onderwerpen miste. Een enkeling geeft aan dat hij/zij het Kieskompas niet betrouwbaar vond. Een greep uit de toelichtingen is op de volgende pagina te vinden.

Waarom maakt men een volgende keer wel of geen gebruik van Kieskompas

Ja, volgende keer weer	Nee, volgende keer niet
<i>“Toetsen of daar het zelfde uitkomt als wat ik van plan ben te gaan stemmen.”</i>	<i>“Ik kan zelf de keuze maken zonder hulp van Kieskompas.”</i>
<i>“Omdat het voor duidelijkheid zorgt waardoor ik een juist besluit kan maken.”</i>	<i>“Matige selectie van onderwerpen (stellingen). Ik miste stellingen over onderwerpen die ik belangrijk vind.”</i>
<i>“Door Kieskompas heb ik bepaald welke verkiezingsprogramma's ik ging lezen. Het is een gemakkelijke introductie op de partijen en het stemmen.”</i>	<i>“Variatie in standpunten onderling geeft geen betrouwbaar overall resultaat daar er geen wegingsfactor is.”</i>
<i>“Is gemakkelijk: door het beantwoorden van specifieke vragen krijg je een beter inzicht in de programma's van de partijen.”</i>	<i>“Bij minieme wijzigingen van antwoorden komt er een compleet ander beeld naar voren. Bij dit beeld wordt dan een politieke partij geplakt waarmee ik mij moeilijk kan identificeren.”</i>
<i>“Het is een redelijk snelle manier om je eigen plaats in het lokale politieke spectrum te plaatsen.”</i>	
<i>“Je kunt nooit alle verkiezingprogramma's lezen en het is dom om sommige partijen uit te sluiten omdat ze niet belangrijk lijken. Kieskompas helpt de partijen te positioneren.”</i>	
<i>“Omdat het een duidelijk beeld geeft over hoe je tegenover bepaalde standpunten staat en hoe je daar beeld aan geeft.”</i>	

Suggesties voor het Kieskompas met name gericht op stellingen

De panelleden uit Houten geven nog een aantal suggesties voor het Kieskompas. Ongeveer de helft van de suggesties is gericht op de stellingen die in het Kieskompas zijn gesteld. Er wordt aangegeven dat de stellingen erg zwart/wit zijn en dat dit niet altijd overeenkomt met de partijstandpunten, die vaak wat meer genuanceerd zijn:

“De stellingen zijn erg zwart/wit, misschien kan dat niet anders, maar ik zou meer nuances willen zien.”

“Vaak mist de nuance in de stellingen. Daardoor ben ik tegen een stelling omdat de stelling niet ver genoeg gaat, maar dan word ik als tegen gezien terwijl ik dus eigenlijk voor ben.”

“Wel zouden diverse partijen bij het geven van antwoorden meer stelling kunnen nemen. Regelmatig was het geen 'ja' en geen 'nee', maar iets heel genuanceerds. Daar kom je pas achter als je jouw eigen antwoorden gaat vergelijken met de specifieke standpunten van de partijen.”

Een aantal mensen geeft aan dat de onderwerpen beperkt waren:

“Niet alle issues van Houten kwamen terug (windmolens dacht ik van niet, aansluiting snelweg, etc.).”

“De beperking van de onderwerpen in het Kieskompas. Volgens mij kun je zo niet goed je eigen voorkeur bepalen.”

Enkele andere tips die genoemd zijn:

- ◆ Vermeld bijvoorbeeld op de kandidaat-lijsten dat er een Kieskompas is.
- ◆ Enkele stellingen waren suggestief
- ◆ Het zou prettig zijn als je bepaalde onderwerpen zwaarder mee zou kunnen laten wegen.
- ◆ Een volgende keer graag het Kieskompas wat eerder na de verkiezingen evalueren.

Profiel respondententen

Weging

ADV heeft de resultaten met weegfactoren gecorrigeerd. Geslacht, wijk en leeftijdscategorie zijn hierin meegenomen. De verhoudingen hieronder zijn zowel ongewogen als gewogen weergegeven.

Geslacht		
	Ongewogen	Gewogen
Man	54%	49%
Vrouw	46%	51%
Totaal	100%	100%
n	588	588

Wijk		
	Ongewogen	Gewogen
Buitengebied	7%	8%
Noordoost	27%	24%
Noordwest	39%	31%
Zuidoost	16%	19%
Zuidwest	11%	17%
Totaal	100%	100%
n	588	588

Leeftijdscategorie		
	Ongewogen	Gewogen
18-34 jaar	11%	16%
35-44 jaar	22%	32%
45-54 jaar	29%	25%
55-64 jaar	23%	15%
65 jaar en ouder	15%	12%
Totaal	100%	100%
n	588	588